

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Staatssecretaris van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid
T.a.v. mevrouw drs. T. van Ark
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Geachte mevrouw Van Ark,

Op 1 december 2019 heeft u een conceptwetsvoorstel Wet kinderopvang (Wko) gepubliceerd. Ouders waarvan één van de ouders wegens een Wlz-indicatie niet kan werken en niet voor de kinderen kan zorgen, krijgen in dit voorstel aanspraak op kinderopvangtoeslag. Wij juichen dit voorstel toe. Tegelijkertijd signaleren wij dat enkele andere groepen ouders nog steeds buiten de boot van de kinderopvangtoeslag zullen blijven vallen. We zien vergelijkbare problemen bij de alleenstaande ouderkop van het kindgebonden budget. Met deze brief willen wij u daarom opnieuw¹ verzoeken ook voor deze groepen een landelijke (wettelijke) regeling te treffen.

Wettelijke criteria voor de kinderopvangtoeslag kunnen onredelijk uitpakken

Het recht op kinderopvangtoeslag is voorbehouden aan ouders die werken of een opleiding, re-integratie- of inburgeringstraject volgen. Deze strikte criteria kunnen problematisch uitpakken voor ouders die van de kinderopvangtoeslag afhankelijk zijn om te kunnen werken maar net niet in deze categorieën passen.

Een treffend en pijnlijk voorbeeld is het verhaal van een moeder van twee jonge kinderen die bij ons aanklopte. Haar man heeft een gevangenisstraf gekregen, die langer dan drie maanden duurt. "Zoals u kunt begrijpen komt er enorm veel op je af," schrijft zij ons, "maar op zich is het meeste prima te regelen, zoals een alleenstaande moeder dat ook moet doen." Eén ding had zij niet voorzien. Doordat zij getrouwd is en haar partner door zijn detentie niet meer kan werken, verliest zij na drie maanden het recht op kinderopvangtoeslag. Ook heeft zij geen recht op de alleenstaande ouderkop van het kindgebonden budget, omdat zij nog getrouwd is. De sociaal raadsman raadt haar daarom aan dan maar te scheiden, zodat zij weer overal recht op heeft.

Wij hebben vergelijkbare signalen ontvangen over mensen met een huwelijkspartner die in het buitenland of een instelling verblijft en mensen met een huwelijks- of samenwonende partner die arbeidsongeschikt is. De wet gaat er in deze gevallen ten onrechte van uit dat de andere huwelijkspartner (de zogenoemde 'toeslagpartner') altijd deel uitmaakt van het huishouden en voor de kinderen kan

¹ In december 2017 beval de Kinderombudsman in het rapport *Nederlandse kinderen ontkoppeld* aan het begrip toeslagpartner aan te passen, zodat gezinnen met kinderen altijd aanspraak kunnen maken op toeslagen ten behoeve van de kinderen. Het kabinet beraadt zich nog steeds op deze aanbeveling.

Pagina 1

Datum

10 februari 2020

Onderwerp

Knelpunten Kinderopvangtoeslag en
Kindgebonden budget

Ons nummer

201910874

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
post@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

zorgen. In de gevallen dat de partner wel thuis woont, gaat de wet er vanuit dat deze toeslagpartner – als deze niet werkt - altijd voor de kinderen kan zorgen. Die aannames blijken in een aantal gevallen niet te kloppen.

Pagina 2

Sociaal-medische indicatie is schijnoplossing

In een eerder gesprek met uw ministerie werd gesteld dat de sociaal medische indicatie (SMI) voor deze groepen uitkomst biedt. Gemeenten hebben de mogelijkheid om gezinnen tijdelijk financieel te ondersteunen in de kosten van de kinderopvang als zij door medische of sociale omstandigheden tijdelijk niet in aanmerking komen voor de kinderopvangtoeslag.

Ons nummer

201910874

Gemeenten hebben hierbij echter volledige beleidsvrijheid. Daardoor is het afhankelijk van hun woonplaats of en hoeveel tegemoetkoming ouders kunnen krijgen. Bovendien komen mensen met een inkomen hoger dan het sociaal minimum vaak niet in aanmerking. Bovendien gaat de SMI uit van tijdelijkheid, terwijl de realiteit voor veel mensen is dat hun situatie niet snel zal veranderen. Tenslotte gaat het bij de SMI enkel over de kosten van de kinderopvang en niet over de overige kosten die het opvoeden van kinderen met zich meebrengt. Dit alles leidt tot rechtsongelijkheid en rechtsonzekerheid. Terwijl andere groepen ouders recht hebben op kinderopvangtoeslag en de alleenstaande ouderkop van het kindgebonden budget, kunnen de hierboven genoemde ouders enkel hopen dat de SMI hun voor een beperkte duur gegund wordt.

Vergelijkbare problemen bij de alleenstaande ouderkop

De hierboven genoemde problemen met de kinderopvangtoeslag doen zich ook veelvuldig voor bij de alleenstaande ouderkop van het kindgebonden budget. Ook daar speelt bij gehuwde partners het probleem dat de wet uitgaat van de aanwezigheid van de andere (toeslag)partner terwijl deze feitelijk afwezig is. Door het mislopen van de alleenstaande ouderkop kan in die gevallen kan het maandinkomen enkele honderden euro's² onder het minimum terecht komen

Verzoek: kom met een landelijke regeling

Het toeslagenstelsel staat onder grote druk en zal waarschijnlijk grondig herzien worden. Dit is een omvangrijke operatie, die veel tijd in beslag zal nemen. Tot die tijd is het zaak om het huidige systeem zo goed mogelijk te laten werken voor de mensen waarvoor het bedoeld is: mensen die (alleen) voor hun kinderen zorgen en graag willen werken én alleenstaande ouders die de aanvulling tot het bestaansminimum (alleenstaande ouderkop) niet kunnen missen.

Voor alle door ons genoemde groepen is aanpassing van de landelijke regeling die hun rechtszekerheid biedt, zeer wenselijk. Voor zeker twee van deze groepen – mensen met een huwelijkspartner in detentie of een instelling – is bovendien heel eenvoudig vast te stellen wie in aanmerking komt. Voor mensen met een huwelijkspartner die in het buitenland woont of arbeidsongeschikt is, realiseren we ons dat dit om nadere uitwerking vraagt.

² Een alleenstaande ouder met één of meer minderjarige kinderen en een jaarinkomen tot € 21.400 heeft in 2020 recht op een 'alleenstaande ouderkop' van € 266 per maand.

We verzoeken u om de door ons genoemde situaties op korte termijn op te lossen met een landelijke regeling. Tevens verzoeken we u om ook bij de latere herziening van het toeslagenstelsel aandacht te hebben voor deze knelpunten.

Pagina 3

Graag ontvangen wij binnen acht weken na dagtekening van deze brief uw reactie. Een afschrift van deze brief doen we toekomen aan de Vaste Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Ons nummer
201910874

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Met vriendelijke groet,
de Kinderombudsvrouw

Reinier van Zutphen

Margrite Kalverboer